

SEKTIONEN FÖR STUDENT- OCH UTBILDNINGSSTÖD

PM: Studenters hälsa och arbetsmiljö vid Sahlgrenska Akademin ht2023

Datum: 2023-12-21
Mottagare: Gunnar Tobin, Jonas Gren och Annelie Tobin, Sahlgrenska akademien
Handläggare: Johan Häggman, sektionen för student- och utbildningsstöd

Bakgrund

Vid sektionen för student- och utbildningsstöd, Utbildningsenheten vid Gemensamma förvaltningen finns en funktion som arbetar med studenters hälsa, arbetsmiljö, likabehandling och studentinflytande. En del i arbetet är att vara verksamhetsnära stöd och för att utveckla den delen av arbetet med fokus på studenters arbetsmiljö erbjuder funktionen fakulteter vid Göteborgs universitet en utlåning av samordnare på 20 % vid en termin. Sahlgrenska akademien anmälde intresse för denna utlåning och under höstterminen 2023 har Johan Häggman, samordnare, varit utlånad till fakulteten på 20 %.

Fakulteten önskade hjälp med att få en nulägesbild av hur arbetet med studenters arbetsmiljö och hälsa ser ut och fungerar vid fakulteten, se bilaga 1 för utgångspunkten för utlåningen.

Arbetsätt

Utlånad samordnare har träffat olika organ, personer etcetera, se bilaga 2, för att få information om hur arbetet med studenters arbetsmiljö och hälsa upplevs och fungerar vid fakulteten, totalt har 32 stycken möten ägt rum, se bilaga 3 för information som framkommit vid de olika mötena.

Utöver möten har samordnare tagit del av de externa utbildningsutvärderingar och årliga kvalitetsrapporter som funnits att tillgå. Utbildningsutvärderingar och mötesanteckningar har analyserats med hjälp av kvalitativ induktiv innehållsanalys. På så sätt kunde olika teman utkristalliseras, vilka presenteras nedan.

Sahlgrenska akademins studentkår och dess råd fick möjlighet att inkomma med information utifrån deras perspektiv. Några av råden har inkommit med information och i bilaga 4 presenteras mer om denna input.

Utöver detta PM finns ett PM med reflektioner från utlånad samordnare. Det finns två PM för att ge Sahlgrenska akademien möjlighet att göra egna bedömningar och reflektioner utan att färgas av samordnarens reflektioner.

Teman att reflektera över i det systematiska arbetsmiljöarbetet för studenter vid Sahlgrenska akademien

Teman som redovisas nedan är analyserade utifrån de dialoger, möten etc som skett under höstterminen. Det som går att läsa i utbildningsutvärderingarna och som direkt handlar om arbetsmiljö och hälsa visar på ungefär samma delar som lyfts nedan. Därav är den information inte medtagen i detta PM men får samtidigt inte glömmas bort i det fortsatta arbetet vid fakulteten.

Fysisk arbetsmiljö

En del som flera nämner är den fysiska arbetsmiljön men det nämns mer i förbifarten än att samtalet stannar till vid området. Områden som nämns inom den fysiska arbetsmiljön är brist på studieplatser, grupprum, lunchplatser och möjlighet till sociala ytor. Studenter nämner det mer utifrån oro och stress över att hitta platser att kunna sitta vid medan medarbetare tar upp området mer utifrån att de ser och upplever att den fysiska miljön inte är den bästa. Området upplevs även ha blivit mer aktuellt när Naturvetenskapliga fakulteten flyttade in i Natrium.

Organisatorisk och social arbetsmiljö

Bemötande är ett tema som kom upp då och då under olika samtal och främst tillsammans med studenter. Det handlar om delar som att det är svårt att få kontakt med lärare till skiftande bemötande från medarbetare. Gällande bemötande verkar det upplevas bättre vid mindre program.

Grupparbeten är ett annat område som nämndes vid vissa möten och både från studenter och medarbetare.

Studenterna lyfter att det på vissa program saknas god kontakt mellan studenter på olika terminer. Detta leder till upplevelse av ett svagt socialt stöd.

Mottagning, introduktion och on boarding har diskuterats på olika sätt vid olika möten. Några arbetar aktivt med området medan andra diskuterar hur arbete ska ske framöver.

Förkunskapskrav

Ett tema som återkommit under flera samtal är förkunskapskrav och att det finns skillnader gällande vilka kunskaper som studenter har idag än tidigare. Det gäller främst kunskaper i det svenska språket men det verkar även finnas tendenser inom andra områden som exempelvis naturvetenskap. Detta är något som främst medarbetare nämner men även studenter tar upp temat men inte lika ofta och det ges inte heller lika stort utrymme vid möten. Studenter tar upp temat kopplat till grupparbeten och andra sociala aktiviteter där det kan finnas risk för konflikter utifrån skiftande kunskaper bland studenterna.

Stress, oro etcetera

I och med att det inte genomförts någon undersökning kring studenters hälsa går det inte att påvisa några siffror eller liknande men både studenter och medarbetare upplever att det finns stress och annan psykisk ohälsa. Medarbetare nämner bland annat att studenter har höga krav på sig själva och att det finns en framtidsoro bland studenterna. Studenter nämner hög arbetsbelastning och oro kopplat till fysiska miljön eller studierna som några orsaker. Att det finns någon form av psykisk ohälsa är inte förvånande utifrån tidigare undersökningar som genomförts vid fakulteten och utifrån hur ohälsa uppmärksammas allt mer i samhället.

Yttre påverkan

Något som diskuterats vid några möten är faktorer som ligger utanför fakulteten men som påverkar fakultetens arbete. Det har först och främst lyfts i koppling till delar som bostadssituationen för studenter, den ekonomiska situationen för studenter och samhällets utveckling kring psykisk ohälsa. Dessa delar är något som påverkar fakulteten men är något som fakulteten inte råder över.

Pedagogiska frågor och bedömningsfrågor

Detta är ett tema som har många teman under sig utifrån att det är olika delar som handlar om allt från schemaläggning, upplevelser av olika bedömningar vid exempelvis VFU och muntliga examinationer samt återhämtning. Temat nämns av både studenter och medarbetare men utifrån olika perspektiv där studenter tar upp temat utifrån deras möjlighet till självstudier, återhämtning etcetera medan medarbetare lyfter temat utifrån utmaningar att hantera stora grupper, genomströmning och förkunskapskrav.

Rutiner, ansvar etcetera

Ett annat tema som är tudelat är hur det finns fungerande rutiner i det systematiska arbetsmiljöarbetet för studenter. Några medarbetare bedömer att de har ett fungerande system men att det alltid går att utveckla vidare medan några bedömer att det inte finns en bra systematik och att det saknas rutiner.

Gällande rutiner handlar det bland annat om möjligheten till stöd för exempelvis undervisande personal när situationer uppstår i grupper och kurser och att det ibland upplevs osäkert vem som har ansvar för vad i arbetet med studenters hälsa och arbetsmiljö.

Här nämns även studentens egna ansvar gällande exempelvis att planera sina studier, bidra till en god studiemiljö och stötta varandra.

Övriga delar

Kommunikation är ett område som är en utmaning då det är svårt att nå ut med information och att få berörda personer att ta del av information. Här nämns exempelvis att studenter inte läser information på studentportalen medan studenter lyfter det som ett problem att det saknas länkning mellan Canvas och studentportalen.

Verksamhetsförlagd utbildning är ett område som ibland har dykt upp i samtalen och då från både medarbetare och studenter. Området har lyfts utifrån att det finns risker i detta moment där programmen är beroende av annan part vilket inte alltid är enkelt att hantera. Det är inte heller alltid

enkelt att hitta plats till studenter och här nämns Apotekarprogrammet som en utmaning med det nationella systemet för platser under den verksamhetsförlagda utbildningen.

Exempel på arbeten, goda exempel etcetera

Nedan presenteras olika former av arbeten, goda exempel etc som en eller flera personer och/eller organ lyft som något de är stolta över i sitt arbete vid fakulteten.

- Introduktion till högre studier på arbetsterapeutprogrammet genom boken "att studera på högskolan".
- Kliniskt träningscenter.
- Systematiskt arbete med analyser av bland annat genomströmning vid Apotekarprogrammet.
- Undervisningsmoment kopplat till dramapedagog, för att bygga upp trygghet vid olika situationer, vid Institutionen för Vårdvetenskap och hälsa upplevs som positivt från både studenter och medarbetare.
- Moment med dramapedagog för att hantera gruppdynamik vid exempelvis Audionomprogrammet.
- Handledning i grupp vid examensarbeten.
- Hantering av grupparbeten sker på olika sätt vid olika program med allt från gruppkontrakt till introduktion av grupparbete.
- Två betyg i betygsskalan, underkänt och godkänt.
- Dokument vid logopedprogrammet som hanterar exempelvis förväntningar, kommunikation och så vidare. Detta revideras terminsvis med studenterna.
- Peer assessment, peer learning och peer teaching uppfattas positivt av studenter.
- Gemensamma kompetensutvecklingsdagar för berörda medarbetare för att ha samma utgångspunkt i arbetet.
- Hemsidan för mastersprogrammen vid Institutionen för medicin.
- Stöd i schemat att planera sina studier exempelvis att början i program lägga in mer i schemat som inläsningstid.
- Introduktionsvecka för att välkomna studenterna.

Utlåning av samordnare Sahlgrenska Akademin höstterminen 2023

Samordnare: Johan Häggman

Samordnarens chef: Christina Kaspersen

Arbetsledare vid SA: Annelie Tobin

Preliminär period: 22 augusti – 20 december

Omfattning: 20 % (i huvudsak tisdagar och grundtanken är fysisk närvaro på SA)

Arbetsplats: fakultetskansliet

Syfte

Undersöka studenters psykiska hälsa och hur arbetet med studenters arbetsmiljö fungerar vid Sahlgrenska Akademin samt ge förslag på hur det fortsatta arbetet kan se ut. Det är viktigt att det är arbetet som sker nära utbildningen och studenterna som är i fokus.

Arbetsuppgifter

Axplock av arbetsuppgifter:

- Dialog med programansvariga, utbildningskommittéer etc.
- Dialog med institutioner och de som arbetar med studenters arbetsmiljö och hälsa.
- Avstämningar med Utbildningsrådet.
- Avstämning med studenter och Sahlgrenska akademins studentkår (SAKS).
- Ta del av det arbete som Annelie Tobin påbörjade under 2022.

Axplock av viktiga funktioner, roller, organ etc att ha kontakt med:

- Utbildningskommittéer, programråd eller motsvarande samt arbetsledare.
- SAKS.
- Utbildningsrådet.
- Studie- och karriärvägledare.
- Lokala arbetsmiljökommittén och prefektrådet (önskemål från lokala arbetsmiljökommittén).
- Program- och kursansvariga.

Redovisning av arbete

Rapport som bland annat innehåller en kartläggning av nuläget gällande studenters hälsa och förslag till fortsatt systematiskt arbete för studenters arbetsmiljö. Vilken ska fungera som underlag till vidare diskussioner inom akademien. Slutrapport ska presenteras och diskuteras i december.

Bilaga 2

Här presenteras de personer, organ etc som Johan Häggman har haft dialog med under sitt arbete. En del organ har Johan träffat vid två-tre tillfällen exempelvis Fysio- och arbetsterapeutrådet vid Sahlgrenska akademins studentkår utifrån att prata om de två olika programmen var för sig.

Organ, möte, föreningar etc

Utbildningsrådet vid Sahlgrenska akademien.

Arbetsmiljöforum, Institutionen för vårdvetenskap och hälsa.

UTAN, Institutionen för neurovetenskap och fysiologi.

Studie- och karriärvägledarmöte.

Utbildningskommitté arbetsterapeut- och fysioterapeutprogrammet.

Utbildningsrådet, Sahlgrenska akademins studentkår.

Lärlarlag, Logopedprogrammet.

Lärlarlag, Arbetsterapeutprogrammet.

Lärlarmöte, Dietistprogrammet.

Lärlarmöte, Audionomprogrammet.

Lärlarmöte, Apotekarprogrammet.

Lärarkollegium, Apotekarprogrammet.

Studentmöte, Apotekarprogrammet.

Utbildningskommittén, Institutionen för medicin.

Utbildningskommittén, Institutionen för kliniska vetenskaper.

Utbildningskommittén, Institutionen för vårdvetenskap och hälsa.

Utbildningskommittén, Institutionen för odontologi.

Utbildningskommittén för audiologi och logopedi.

Apotekarutbildningsrådet, Sahlgrenska akademins studentkår

Fysio- och arbetsterapeuternas utbildningsråd, Sahlgrenska akademins studentkår.

Personer

Anna Ramstedt, Sahlgrenska akademins studentkår.

Patrik Aronsson, Apotekarprogrammet.

Helle Håkonsen, Apotekarprogrammet.

Pia Gejervall, Sahlgrenska akademins kansli.

Anne Uv, Läkarpogrammet.

Fereshteh Erfan, Sahlgrenska akademins kansli.

Per Svanborg, Tandteknikerprogrammet

Kostantinos Bougas, Tandläkarprogrammet.

Annica Almståhl, Tandhygienistprogrammet.

Bilaga 3

Informationen nedan är de teman som framkommit vid möten, dialoger etc med de funktioner, personer, roller etc som presenteras i bilaga 2. Det är viktigt att notera att vid ett möte kan flera olika teman ha nämnts.

Tema	Antal som har nämnt temat	Nämnts av studenter	Nämnts av medarbetare
Fysisk arbetsmiljö. - Få lunchplatser. - Få studieplatser. - För få grupprum. - Svårare med plats efter Natrium.	14	X	X
Kommunikation. - Svårt att nå ut med information om exempelvis studenthälsa.	9	X	X
Förkunskapskrav. - Glädjebetyg. - Utmaningar för studenter i svenska språket.	18	X	X
Bemötande från medarbetare. - Bra bemötande. - Dåligt bemötande. - Engagerade och intresserade lärare. - Det kan vara svårt att få kontakt med lärare. - Utbildningen vill sålla ut studenter. - Vill alla som undervisar göra det?	18	X	
Grupparbeten. - Kan vara en risk till exempelvis konflikter studenter emellan. - Kan fungera bra om det hanteras bra av personalen.	11	X	X
Yttre faktorer. - Samhället påverkar oss, exempelvis förekomst av ohälsa i samhället och den ekonomiska situationen. - Bostäder för studenter. - Studenter behöver arbeta vid sidan av studierna.	10	X	X
Stress hos studenter. - Studierelaterad. - Koppling till yttre faktorer. - Högpresterande studenter.	14	X	X
Socialt samspel och konflikter.	9	X	X

- Kulturkrockar inom studentgrupper. - Bemötande studenter emellan.			
Pedagogiska och bedömningsfrågor (dessa underteman har fått 3–5 omnämmanden därav är de samlade i detta huvudtema för att undvika alltför många teman) - Schemaläggning, exempelvis mycket schemalagd tid med få tillfällen till egen studietid. - Föreläsare använder bättre studieteknik efter pandemin. - Positivt med återkommande lärare. - Utmaningar i att ha många föreläsare i kurser. - Stora grupper med risk för exempelvis ensamhet. - Saknas återhämtning mellan kurser. - Skiftande arbetsbelastning under kurser och terminer, ibland för stor skillnad. - Upplevs ibland finnas olika krav och bedömningar vid praktiska moment, VFU och muntliga examinationer. - Lågt deltagande vid undervisningsmoment, lägre efter pandemin. - Canvas skiljer sig för mycket åt mellan kurser.	29	X	X
Studentengagemang. - Det är svårt att få information från studenter. - Dialog och samverkan med studentkåren är viktig. - Det är svårt att engagera studenter i utbildningen på olika sätt.	7	X	X
Studenter är nöjda med utbildningen.	5	X	
Anatomi och fysiologi. - Ett svårt ämne utifrån att mycket information ska läras in. - Är nivån anpassad utifrån utbildningar/program?	9	X	X
Socialt stöd. - Mer kontakter mellan terminer vore önskvärt. - Mentors-/fadderverksamhet vore önskvärt. - Osynlig hierarki mellan program och yrkesroller.	13	X	X
Mottagning och introduktion av studenter. - Viktigt att första tiden är positiv.	16	X	X
Utmaning med undervisande personal över institutions- och fakultetsgränser.	6		X
Oro hos studenter, exempelvis framtidsoro. - Behöver stärka studenters självförtroende.	9		X

Studentens eget ansvar för sin utbildning. - Vet studenter vad deras eget ansvar är?	6	X	X
Det finns rutiner, stöd etc att arbeta med studenters hälsa och arbetsmiljö. - Analyser av genomströmning. - Forum och dialoger.	5		X
Det saknas rutiner och ett systematiskt arbetsmiljöarbete för studenter. - Vem ansvar för vad i det systematiska arbetsmiljöarbetet? - Vad har undervisande personal för ansvar gentemot andra funktioner, exempelvis programledare?	15		X
Färre studenter köper och/eller använder inte kurslitteraturen.	6		X
Det saknas stöd för medarbetare. - Vem kan medarbetare vända sig till för att få stöd kring exempelvis konflikthantering?	9		X
Fakulteten har utvecklats inom området under 10–20 års period.	5		X

Bilaga 4

Några av råden vid Sahlgrenska akademins studentkår har inkommit med information kring deras synpunkter etcetera gällande arbetet vid fakulteten. Råden har inhämtat information på lite olika sätt, vilket presenteras nedan.

Inget av material från råden redovisas utan har ingått som material i analysen av övrigt material, exempelvis dialog med lärarlag.

- Sjuksköterskeutbildningsrådet har sammanställt en lista med punkter från tidigare dialoger med berörda ansvariga. Detta då de punkterna och områdena fortfarande är aktuella.
- Odontologiska utbildningsrådet har genomfört en enkät för studenter.
- Biomedicinska analytikerprogrammets utbildningsråd har sammanställt en lista med punkter från tidigare dialoger med berörda ansvariga. Detta då de punkterna och områdena fortfarande är aktuella.
- Apotekarutbildningsrådet har sammanställt en lista med punkter från tidigare dialoger med berörda ansvariga och genomfört enkät med studenter.
- Fysio- och arbetsterapeuternas utbildningsråd har genomfört en enkät för studenter.